

Festivallerin Sosyo-Ekonomik Sonuçlarının Yerel Halkın Turizm Desteğine Etkisi*

Taner AKKOÇ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü,
taner.akkoc@omu.edu.tr, Samsun, Türkiye, ORCID: 0000-0002-2196-3266

Öz

Etkinlikler, turizm faaliyetleri için önemli bir çekicilik unsuru ve bölgesel kalkınmanın önemli bir aracı olarak görülmektedir. Bununla birlikte, düzenlendiği bölgeyi sosyo-ekonomik açıdan hem olumlu hem de olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı etkinliklerle beraber ortaya çıkan sosyo-ekonomik etkilerin bölge halkının turizme desteği üzerinde bir etkisi olup olmadığını araştırmaktır. Araştırma, bölgede faaliyet gösteren turizm yöneticilerinin daha iyi planlama yapabilmesi ve turizmin gelişimine katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir. Çalışma, nicel araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Araştırma verileri anket formu aracılığıyla Bafra'da yaşayan yerel halktan toplanmıştır. Analizler, kolayda örnekleme yöntemiyle toplanan 305 geçerli anket verisi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre etkinliklerin sosyo-ekonomik etkileri ile yerel halkın turizme desteği arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Buna ek olarak, araştırmada etkinliklerle beraber ortaya çıkan sosyo-ekonomik etkilerin, bölge halkının turizme desteği üzerinde anlamlı ve pozitif yönde bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmayla birlikte ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda hem alandaki araştırmacılara hem de yereldaki paydaşlara çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Etkinlik Turizmi, Sosyo-ekonomik Etki, Turizm Desteği, Turizm Planlaması

The Effect of Socio-Economic Consequences of Festivals on Residents' Tourism Support

Abstract

Events are seen as an important element of attractiveness in tourism and an important tool in regional development. On the other hand, events can affect the region where they are held in a positive or negative way in socio-economic terms. The aim of this study is to investigate whether the socio-economic effects that occur with the activities have an effect on residents' tourism support. The research is important for regional tourism managers to make better planning and to contribute to the development of tourism. The study was conducted with quantitative research method. Research data was collected from local people living in Bafra through a survey form. Analyzes were carried out on 305 valid survey data collected by convenience sampling method. According to the results of the research, there is a strong relationship between the socio-economic effects of the events and the tourism support of the local resident. In addition, it was concluded in the research that the socio-economic effects that emerged with the activities had a significant and positive effect on the tourism support of the people in the region.

Keywords: Event Tourism, Socio-economic Impact, Tourism Support, Tourism Planning

*Bu çalışma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 26.08.2022 tarih ve 2022-698 sayılı "Etik Kurul Onayı" alınmıştır.

Extended Summary

Festivals create opportunities for visitors to get to know a region they have never seen before, learn about different cultures and meet people with different lifestyles. In this way, festivals make significant contributions to the development of local tourism (Özgürel, et al., 2015). Accordingly, it is seen that festivals create some social, environmental and economic effects in the touristic region. The sum of the social, economic and environmental impacts resulting from tourism activities is expressed as the "perceived total tourism impact". The total tourism impact shapes support for tourism. In this respect, the effects occurring in the mentioned areas are important in terms of the support given by the local people to tourism (Cengiz & Kırkbir, 2007).

Determining the perceptions of local people about the effects of tourism activities in a destination and their support for tourism based on this perception is an important requirement for the development of tourism in the region. Based on this, the research question of the study is as follows: "What are the socio-economic consequences perceived by the local people through a tourism activity and what is the impact of these consequences on the public's support for tourism?". According to this, the aim of the research is to reveal the socio-economic consequences perceived by the local people and the impact of these results on the public's support for tourism through the International Kapıkaya Nature Sports and Culture Festival (Kapıkaya Fest) event held in the Bafra district of Samsun province.

The study aims to reveal the relationship between socio-economic impacts and tourism support and whether perceived socio-economic impacts affect tourism support. For this reason, the design of the research was determined as the relational scanning model, one of the general scanning models. In this study conducted with the quantitative research method, data was collected through a survey. In the first part of the survey form, a scale consisting of 17 items developed by Kim and Uysal (2003) and adapted by Yolal, et al. (2014) was used to determine the socio-economic effects of the activities. In the second part of the survey form, local people's support for tourism was measured with a scale containing 27 items taken from the studies of Nunkoo and So (2015) and Andarabi, et al. (2014).

The sample of the research was selected from local people living in Bafra district of Samsun province. As a sampling method, convenience sampling was preferred. Data was collected from local people using face-to-face and online survey technique between September 2022 and May 2023. During the data collection phase, 317 surveys were collected from participants who were willing to participate in the research. 12 of the collected surveys were not included in the analyzes because they contained missing data.

In the research, factor analysis was used to reveal the sub-dimensions of the perceived socio-economic impacts and public tourism support scales. Then, regression analysis was applied to the data to determine the impact of the socio-economic effects of the events on public tourism support. According to the results of factor analysis, socio-economic impacts consist of sub-dimensions such as economic benefits, social commitment and benefits, and finally social costs, according to the level of importance. Based on these findings, it can be argued that economic benefits are more prominent in the minds of local people while social costs are in the background. In other words, local people see events as a tool that provides more economic return. Sub-dimensions related to the tourism support scale emerged as tourism support, personal benefit from tourism, tourism knowledge, perceived positive effects of tourism, perceived negative effects of tourism and trust in local government, according to the level of importance. The "power to influence tourism decisions" dimension in the recommended research model was not included in the analyzes in this research due to its low correlation values. This finding can be considered as important evidence that local people are not seen as stakeholders by regional tourism managers in the decision processes for regional tourism.

Among the regression models, the dependent variable that is most affected by socio-economic effects as a whole is "personal benefit from tourism". This finding indicates that local people pay more attention to the economic effects of events and expect personal benefits from the economic impacts. These results can

be seen as the prominent reasons why the public supports tourism. Among the regression models established, the second dependent variable that is most affected by socio-economic effects is "tourism support". In other words, the socio-economic effects resulting from the events have a significant impact on the local people's support for tourism. The third variable that is most affected by the socio-economic effects of the events is the "perceived negative effects of tourism". Accordingly, the social loyalty that emerges as a result of the events appears as an important factor for the local people feeling the negative effects of tourism. The last variable that socio-economic effects has a significant impact on is the "trust in local government" dimension. Accordingly, as the social loyalty and benefits perceived by local people increase, their sense of trust in the local government will also be positively affected. Finally, socio-economic impacts do not have a sufficient effect to explain the change on the dimensions of "tourism knowledge" and "perceived positive effects of tourism".

Based on the explanations regarding regression models, some suggestions can be made for field practitioners. In this context, it is very important for destination management organizations to see local people as stakeholders for the development of tourism. Because this approach will improve the attitudes and behaviors of local people towards tourists in a way that will positively affect the tourism image of the region.

1. Giriş

Turizmin yeterince gelişmediği yörelerde turistik bölge yöneticileri, turizm sezonunun uzatılması, toplum için yeni gelir kaynaklarının yaratılması, ekonomik faaliyetlerin canlandırılması, bölgesel bir tema veya imajın yaratılması, bölgedeki turistik ürünlere yenisinin eklenmesi gibi amaçlarla yerel etkinliklere daha fazla önem vermeye başlamıştır (Mısırlı & Özdemir, 2018). Belirli ve gelenekselleşmiş tarihlerde düzenlenmek üzere tasarlanmış, toplumun değerlerine yönelik yapılan ve temalı halk günü olarak tanımlanan festivaller de turizm bölgeleri için çekicilik unsuru olarak işlev gören önemli etkinlik türlerinden biridir (Sert, 2017: 187). Bu anlamda festivaller, sezon dışı dönemlerde bile destinasyon tanıtımının etkili bir yolu olarak önemli bir işlevi yerine getirmektedir ve turizm destinasyonunun küresel popülaritesi üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir (Pinar, Kurtural & Tütüncüoğlu, 2019). Nitekim festivaller ziyaretçilerine daha önce görmedikleri bir yöreyi tanıma, farklı kültürleri öğrenme ve farklı yaşam tarzına sahip insanlarla tanışma gibi imkanlar yaratarak yerel turizmin gelişmesine önemli katkılar sunmaktadır. Çünkü festival boyunca yöre ziyaretçilerinin sayıca artması, yöre tanıtımının yapılması, yöre imajının güçlendirilmesi, toplumsal huzur ve barış açısından katkılar sunması, ziyaretçilerin yaptığı harcamalar sonucunda elde edilen ekonomik gelir gibi birçok unsur bölgesel gelişime hizmet etmektedir (Özgürel, vd., 2015). Arslan ve Kendir (2019), bir bölgede düzenlenen etkinliğin başta turizm işletmeleri olmak üzere bölge ekonomisine önemli katkıları olduğunu ifade etmiştir. Ekonomik katkıların yanı sıra bir destinasyonun gelişimi için önem arz eden doğal, tarihi ve kültürel değerlerin tanınması ve korunması da (Şenel, Kalyoncu & Demiral, 2022) düzenlenen etkinlikler sayesinde sağlanabilecektir. Buna göre festivallerin turistik bölgede sosyal, çevresel ve ekonomik birtakım etkiler yarattığı görülmektedir. Bununla birlikte bu etkilere ilk maruz kalan taraf o yörede yaşayan yerel halk olmaktadır. Bu bağlamda turizm faaliyetleri sonucu ortaya çıkan olumlu veya olumsuz etkilerin yerel halkın turizme olan yaklaşımına yön vereceği ileri sürülebilir. Nitekim Çiçek ve Sarı (2018), yaptıkları çalışmada turizmin gelişimiyle birlikte yerel halkın turizmi desteklediğini ancak hissedilen turizm maliyetlerinin artmasıyla birlikte destek vermeye istekli olmadıklarını ortaya koymuştur.

Turizm faaliyetleri sonucu ortaya çıkan sosyal, ekonomik ve çevresel etkilerin toplamı “algılanan toplam turizm etkisi” şeklinde ifade edilir. Toplam turizm etkisi de turizme olan desteği şekillendirir (Cengiz & Kırkbir, 2007). Bu açıdan sözü geçen alanlarda ortaya çıkan etkiler, yerel halkın turizme verdiği destek açısından önem arz eder. Yerel halkın turizmin etkilerini olumlu ya da olumsuz yönde algılaması ve algılama düzeyi turizme olan desteğini de etkilemektedir (Özaltın Türker & Türker, 2014). Yerel halk turizmin farklı etki alanlarında ortaya çıkan olumlu yansımaların olumsuzlardan fazla olacağını bilirse turizmin gelişim sürecine dahil olur ve turizme katkı sağlar (Cengiz & Kırkbir, 2007). Nitekim Ekici ve Çizel (2014), yaptıkları çalışmada turizmin gelişiminden sağlanan faydanın artmasıyla birlikte yerel halktaki turizme yönelik olumlu algının da geliştiğini ortaya koymuştur.

Turizm, destinasyonlarda ekonomik canlanma ve bölgesel kalkınma sürecinde önemli roller üstlenebilmektedir. Ancak bu gelişim sürecinin verimli bir şekilde başlaması ve devam edebilmesi genellikle yerel halkın turizme ilişkin tutumları ve katkılarına bağlı olabilmektedir. Başta gelişmemiş turizm bölgeleri olmak üzere gelişmiş ve gelişmekte olan destinasyonlar yerel halkın turizme desteğini sağlamak ve bu desteği artırmak için yerel halkın düşüncelerini anlamaya çalışmaktadır (Atsız, 2021; Ağbay, Güçlü & Kama, 2022). Turizmin dinamik yapısı gereği turizm faaliyetleri sonucu ortaya çıkan etkilerin yöre halkı üzerindeki yansıması zamanla farklılık gösterebilir. Bu bağlamda Akova (2006), yerel halkta olumsuz düşüncelerin oluşmasının turizme zarar verebileceğini dile getirmiş ve buna engel olmak için belirli aralıklarla yerel halkın algısının ölçülmesi gerektiğini savunmuştur. Buradan hareketle yerel halkın turizme olan desteğini almak ve bunu güçlendirmek adına bölgedeki turizm faaliyetlerinin etkilerine yönelik algıları tespit etmenin bölgesel turizm planlaması için son derece önemli olduğu ileri sürülebilir.

Yukarıda aktarılan açıklamalar ışığında bir destinasyondaki turizm faaliyetlerinin etkilerine yönelik yerel halkın algılarını ve bu algıya dayalı turizme desteğini tespit etmek turizmin bölgedeki gelişimi için önemli bir gerekliliktir. Buradan hareketle bu çalışmanın araştırma sorusu: “Bir turizm etkinliği üzerinden bölge

halkının algıladığı sosyo-ekonomik sonuçlar nelerdir ve bu sonuçların halkın turizme desteği üzerindeki etkisi ne yönde olmaktadır?" şeklinde belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı Samsun ilinin Bafra ilçesinde düzenlenen Uluslararası Kapıkaya Doğa Sporları ve Kültür Festivaline (Kapıkaya Fest) bağlı olarak bölge halkının algıladığı sosyo-ekonomik sonuçlar ve bu sonuçların turizm desteğine etkisini ortaya çıkarmaktır. Literatür incelendiğinde bu festivalin sosyo-ekonomik sonuçlarının ve yerel halk üzerindeki etkilerinin ortaya çıkarılmadığı tespit edilmiştir. Bu eksiklik araştırmanın problemi olarak belirlenmiştir.

Festival gibi turistik etkinliklerle turizmin çeşitlendirilmeye çalışıldığı bir dönemde bölge halkının turizme ve etkinliklere yönelik algı ve tutumlarının bilinmesi etkili turizm politikalarının üretilmesi ve yerel halkın turizme desteğinin sağlanması için önem arz etmektedir. Etkinlikler gerek yerel kalkınmanın sağlanması gerekse kalkınmada bölgesel dengesizlikleri gidermesi sebebiyle önemli bir araç olarak görülmektedir. Ayrıca etkinliklerin düzenlendikleri destinasyona ekonomik ve sosyal katkıları ile birlikte turizm destinasyonunun gelişimi ve markalaşması, destinasyon hakkında olumlu imaj ve farkındalık yaratılması, destinasyona özellikle düşük sezonda daha fazla sayıda turist çekilmesi, turistlerin kalış sürelerinin uzatılması, altyapının geliştirilmesinin sağlanması konularında da katkıları bulunmaktadır (Demiral & Akkoç, 2022). Bu açıdan araştırma etkinliklerin etkilerini ortaya çıkarıp halkın turizm desteğini sağlayacak şekilde politikalar üretmesi adına turizm planlamacılarına yol göstereceği için önemli görülmektedir. Uygulamaya dönük önem arz eden bu katkıların yanı sıra araştırmanın teorik açıdan da literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Buna göre alan yazında yerel halkın turizme desteği konusu destinasyon gelişmişlik düzeyi (Ekici & Çizel, 2014), Sakin Şehir Hareketi (Çiçek & Sarı, 2018), turizmin gelişmişlik düzeyi (Atsız, 2021), yerel halkın yaşam kalitesi (Keleş, 2021) gibi alanlar üzerinden irdelenmiştir. Yerel halkın turizm desteği konusu bu çalışmayla birlikte etkinlik turizmi alanında gerçekleşen festivaller üzerinden ele alınmıştır. Bu sayede, literatür için yerel halkın turizme desteği konusunun gelişimine yönelik teorik açıdan da katkı sunulacağı düşünülmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

Tutum en genel haliyle bireylerin belirli bir objeye karşı edindiği deneyimlerden yola çıkarak aldığı düzenli tavır ve sergilediği davranış biçimini ifade etmektedir (Karakaş & Şengün 2017: 185). Buna göre tutum algılar tarafından etkilenmekte olup, algılanan nesne ile temas durumundaki süreçte geliştiği için tanımlayıcı ve zihinsel bir temele dayanmaktadır. Bu noktada turizmin gelişimine yönelik tutumlar ise destinasyondaki bireylerin bu gelişimi algılaması süreciyle yakından ilişkilidir. Buna göre destinasyondaki yerel halk turizmin gelişimine dayalı etkileri algılamaya başladığı andan itibaren bu etkiler yerel halk üzerinde kendini göstermeye başlar ve turizmin gelişimine yönelik olumlu ya da olumsuz bir tutumun ortaya çıkmasını sağlar (Aykaç & Tekeli 2021).

Destinasyon planlaması yapılırken altyapı ve üstyapıyla ilgili eksikliklerin yerel halkın görüşleri doğrultusunda giderilmesi hususu ve yerel halkın turizme olan desteği ön planda tutulmalıdır. Bu noktada yerel halkın bölgede gerçekleşen turizm faaliyetlerine yönelik algısının belirlenmesi halkın turizme desteğinin sağlanması ve elde edilecek faydanın maksimize edilmesi için önem arz etmektedir. Aksi takdirde yerel halkın turizme yönelik yaklaşımının olumsuz olduğu ve turizm faaliyetlerini desteklemediği bir bölgede turizmin gelişimi ve sürdürülebilirliği de oldukça yavaş ilerleyecektir (Çakır & Kodaş, 2020).

Yerel halkın turizme verdiği destek, bölge turizminin gelişiminde kilit rol oynamakta, bu gelişimi olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Yerel halk turizm planlaması süreçlerinde alınan kararlara etki eden taraf olmamasına rağmen, bu kararların olumsuz etkilerini en yoğun hisseden taraf olmaktadır. Turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir olması için yerel halkın turizme olan desteği ve bu desteğin devamlılığı tüm paydaşlar adına önem arz etmektedir (Çiçek & Sarı, 2018). Bölge sakinlerinin turizm gelişimine dahil edilmesi, bölge sakinlerinin turizme olan desteğine olumlu katkı sağlayacaktır. Çünkü yerel halk, turizmin olumlu yönlerinin, olumsuz yönlerinden daha fazla olacağına inandığı zaman

turizmin gelişmesine destek verecektir. Bir başka ifadeyle bölge sakinlerinin turizme yönelik algılarının ve turizmden elde ettikleri faydaların iyileştirilmesi turizm faaliyetlerine olan desteği artıracaktır (Kodaş, vd., 2022).

Ekonomik ve kitlesel bir olgu haline gelen etkinliklerin ülke ve bölge ekonomileri üzerindeki olumlu etkiler sayesinde etkinliklerin ekonomik yönü daha da ön plana çıkmaya başlamıştır. Etkinliklerinin en genel haliyle ekonomik etkileri; etkinlik nedeniyle gerçekleşen yatırım harcamaları, etkinliğe katılan ziyaretçiler tarafından yapılan harcamalar ve organizatörler tarafından yapılan harcamalar şeklinde üç farklı kaynaktan ortaya çıkmaktadır. Etkinliklerin bir toplumda düzenlenmesi ve aynı zamanda yerel halkın etkinliklere katılımı nedeniyle etkinliklerin toplum üzerinde de bir takım olumlu ve olumsuz etkileri vardır (Yolal, 2019; Kama, 2023). Özdemir ve Kervankıran (2011), yaptığı araştırmada yerel halkın turizm sayesinde hem ekonomik hem de sosyo-kültürel açıdan gelişim kaydedebileceği algısına sahip olduklarını ortaya çıkarmıştır. Yerel halk, başta çevresel etkiler olmak üzere turizmin bir takım olumsuz etkilerine karşı endişe duysa da turizmi ekonomik bir olay olarak görmekte ve genel olarak turizme ve turiste karşı olumlu bir algıya sahiptir. Benzer şekilde Çalışkan ve Tütüncü (2008) yaptığı araştırmada turizm faaliyetlerine bağlı olarak Kuşadası'nın zamanla kırsal yapısının bozulmaya başladığını buna bağlı olarak yoğun göç ve çarpık kentleşmenin ortaya çıktığını tespit etmiştir. Buna karşın bölgede hem suç oranlarında bir artış olmaması hem de bölgenin ekonomik açıdan en önemli gelir kaynağının turizm olması sebebiyle yerel halkın turizme desteğinin devam ettiğini ortaya çıkarmıştır. Ekonomik açıdan benzer etkilerin görüldüğü bir başka araştırma da Köleoğlu (2018) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmaya göre yerel halk, bölgenin gelişmesi ve daha fazla turist çekebilebilmesi için konaklama ve yiyecek-içecek tesislerine yatırım yapılması konusunda isteklidir. Bununla birlikte yerel halk yapılacak turizm tesislerinin kendi kalkınmalarına katkı sunacak ölçekte olması gerektiğini savunmaktadır. Burada turizm faaliyetlerinin yöredeki küçük ve orta ölçekli işletmelerce yürütülerek kazancın yöre halkına kalması amaçlanmaktadır. Ayrıca tüm bu olumlu algıya karşın araştırmada bölgede yaşayan erkeklerin sosyo-ekonomik yansımalarından hoşnut olmadığı ortaya çıkarılmıştır.

Yukarıdaki sosyo-ekonomik etkilere yönelik aktarılan literatürden hareketle geliştirilen hipotez şu şekildedir:

H₁: *Turistik festivaller sonucu algılanan ekonomik etkilerin yöre halkının turizme desteği üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.*

Turizm, arzu edilen sosyal faydayı karşıladığı zaman yerel halk ve turistler arasında yardımseverlik, saygı, olumlu iletişim, uzlaşma, barış ve hoşgörü gibi olumlu kültürel değerler elde edilecek ve kültürel mesafeler kısalmaktadır. Ancak arzu edilmeyen durumlarda ise yabancı düşmanlığı, önyargı, ayrımcılık ve ırkçılık, olumsuz iletişim ve çatışma gibi istenmeyen davranışlar ortaya çıkabilmektedir (Işıldar & Yıldız 2019). Farklı coğrafyadan insanların bir araya gelmesini sağlayan turizmin sosyal yapıyı etkilemesi yüksek bir olasılıktır. Böylece bir toplumun ürettiği arkeolojik eserler, özgün mimari ve el sanatları gibi maddi değerler ile gelenek ve dinsel törenler gibi maddi olmayan değerlerden oluşan kültürün de zamanla değişmesi söz konusu olabilmektedir (Aykaç & Tekeli 2021). Bir destinasyonda turistlerle olan etkileşim başta gençler olmak üzere yerel halkın tutum, davranış ve değerlerindeki olumlu ve olumsuz birtakım değişimlerin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Örneğin yerel kültüre özgü olmayan giyim şekli, müzik tarzı, selamlaşma biçimleri gibi tutum ve davranışlar yerel halkın kabullenemeyeceği yönde değişebilmektedir (Yıldırım & Öztürk Deniz 2018). Kültürel kirlenme olarak da ifade edilen bu durum giyimden başlayarak davranışlara ve yeme içme geleneğine kadar birçok alanda kendini göstermektedir. Turistlerin yaşam tarzları, eğlence kültürü, yeme içme adetleri ve tüketim biçimleri yerel halkı etkileyebilmekte ve hatta onları daha fazla tüketmeye yöneltebilmektedir. Buna bağlı olarak ortaya çıkan birtakım tatminsizlikler sosyal huzursuzluklara neden olabilmektedir (Civelek, 2010). Turizmin bir bölgede gelişmeye başladığı aşamada ortaya çıkan olumlu ekonomik etkiler yerel halkı turizme destek olmaya yöneltebilmektedir. Buna karşın zamanla turizmin olumsuz sosyo-kültürel ve çevresel etkileri konusunda duyulan endişe turizme desteğin azalmasına neden olabilmektedir (Butler, 1980). Cengiz ve Kırkbir'e (2007) göre, yerel halkın sosyo-kültürel etkiler konusundaki düşünceleri farklılık

göstermektedir. Yerel halkın bir bölümü turizmin kültürel gelişime katkı sağladığını, farklı yaşam tarzlarının turizm sayesinde bir araya gelebildiğini, eğlence olanaklarını artırdığını ifade ederken bir diğer bölümü ise kültürel yozlaşmaya, ahlak değerlerinin bozulmaya yüz tuttuğuna dikkat çekmiştir. Keskin ve Çontu (2011), bölgesel enflasyonun ortaya çıkması, alkol ve uyuşturucu kullanımında artış, gece hayatına yönelik eğlence mekânlarının çoğalması gibi nedenlere bağlı olarak bölgede ahlaki yozlaşmanın başladığına dair yerel halkın turizme karşı olumsuz bir algıya sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Yukarıdaki sosyo-kültürel etkilere yönelik aktarılan literatürden hareketle geliştirilen hipotez şu şekildedir:

H₂: Turistik festivaller sonucu algılanan toplumsal maliyetlerin yöre halkının turizme desteği üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

Festivaller, ekonomik kalkınma, istihdam artışı ve altyapının gelişimi gibi bir takım ekonomik faydaların yanı sıra sosyal sermaye oluşturmak, toplumun uyumunu ve dayanıklılığını artırmak, çeşitliliği ve hoşgörüyü teşvik etmek gibi bir dizi sosyal hedeflere de ulaşılmasını sağlamaktadır. Sosyal boyutla ilgili olarak, festivallerin genellikle ait olma ve paylaşma, bağlılık ve bütünlük duygularıyla ilgili olduğu düşünülür. Çünkü bu tür etkinlikler önemli tarihsel ve kültürel olayların yeniden sahnelenmesi yoluyla toplumsal aidiyet ve dayanışmanın önünü açmaktadır (Mair, 2018). Yerel halkın turizme karşı tutumu bir destinasyonda turizmin gelişimine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu tutum üzerinde turistlerle olan sosyal etkileşimler, fiziksel ortama olan duygusal bağlılığı, edindiği deneyimler ve turizmin etkilerine yönelik algıları oldukça etkilidir. Yerel halkın yaşadığı bölgenin kendileri için güvenilir ve doğal olması onların bölgeye olan aidiyet duygularını da güçlendirecektir (Yıldırım & Öztürk Deniz 2018).

2002 Dünya Kupası'nın etkilerine yönelik yapılan bir araştırmada etkinlikler sayesinde turizm kaynaklarının geliştirilmesi, kentsel canlanma ve altyapının gelişmesi gibi etkilerden kaynaklı bölge sakinlerinde olumlu bir algının oluştuğu belirlenmiştir. Katılımcılardan bir kısmı için vatanseverlik ve birlik beraberlik bilincinin farkına vardıkları ve gelecekteki etkinlikler için gönüllü olarak çalışma isteğinde oldukları ortaya çıkarılmıştır. Ek olarak, araştırmada etkinlik için görev alanların bu süreçte çalışmaktan ve görev almaktan gurur duydukları iddia edilmiştir (Kim & Petrick 2005). Benzer şekilde XVII. Akdeniz Oyunları üzerine yapılan bir araştırmada özellikle kadınların toplumsal bağlılık konusunda daha yüksek bir algıya sahip oldukları tespit edilmiştir. Buradan hareketle daha fazla kadının bu tür etkinliklere katılımının sağlanmasıyla toplumsal bağlılığın daha da artırılacağı düşünülmektedir (Yolal vd., 2014). Düzenlenen bir etkinlik üzerine yapılan araştırmada yerel halkın etkinliklerin ilçenin tanınırlığını artırdığı, imajını geliştirdiği ve ilçede ekonomik canlılık yarattığı algısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Yerel halk, bu tür etkinliklere katılarak turistlerle sosyalleşebildiği ve bölgenin tanıtımında rol alabildiği için yaşadığı yöreyle ve kendisiyle gurur duymakta ve böylece bu tür etkinlikleri desteklemektedir (Işıldar & Yıldız, 2019).

Yukarıda turizmin yarattığı sosyal fayda ve toplumsal aidiyete yönelik aktarılan literatürden hareketle geliştirilen hipotez şu şekildedir:

H₃: Turistik festivaller sonucu algılanan toplumsal bağlılık ve faydanın yöre halkının turizme desteği üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

Yukarıda aktarılan çalışmalardan anlaşılacağı üzere turizm faaliyetlerinden kaynaklı ortaya çıkan etkilerin turizm desteği üzerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Buradan hareketle turizm amaçlı düzenlenen etkinlik faaliyetlerinin yarattığı etkilerin de turizm desteği üzerindeki etkisi için önem arz edeceği ileri sürülebilir. Buradan hareketle, bu çalışmada Samsun ilinin Bafra ilçesinde düzenlenen KapıkayaFest etkinliği sonucu ortaya çıkan ortaya çıkan sosyo-ekonomik etkiler ve bu etkiler üzerinden yerel halkın turizme desteği araştırılmıştır. Bu çalışma sayesinde bölgede turizmin gelişimi için gerekli olan yerel halk desteğinin sağlanabilmesi için yerel halkın algıları belirlenecektir. Bu eksikliğin giderilerek özellikle bölgedeki destinasyon yönetim örgütlerine işlevsel bilgiler sunulduğu için literatüre önemli bir katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

3. Yöntem

Bu çalışmada festivallerin sosyo-ekonomik sonuçları ile turizm desteği arasındaki ilişki incelenecektir. Bunun yanı sıra festivallerin algılanan sosyal ekonomik sonuçlarının, turizm desteği üzerindeki etkisi araştırılacaktır. Buna göre araştırmanın deseni için nicel araştırma yönteminde kullanılan genel tarama modellerinden ilişkiyel tarama modeli tercih edilmiştir. Bu desen çerçevesinde yürütülen araştırmanın veri toplama aracı, örnekleme süreci, araştırmanın modeli ve verilerin analizi hakkında gerekli bilgiler aşağıda detaylı bir şekilde aktarılmıştır.

3.1. Araştırmanın Örnekleme

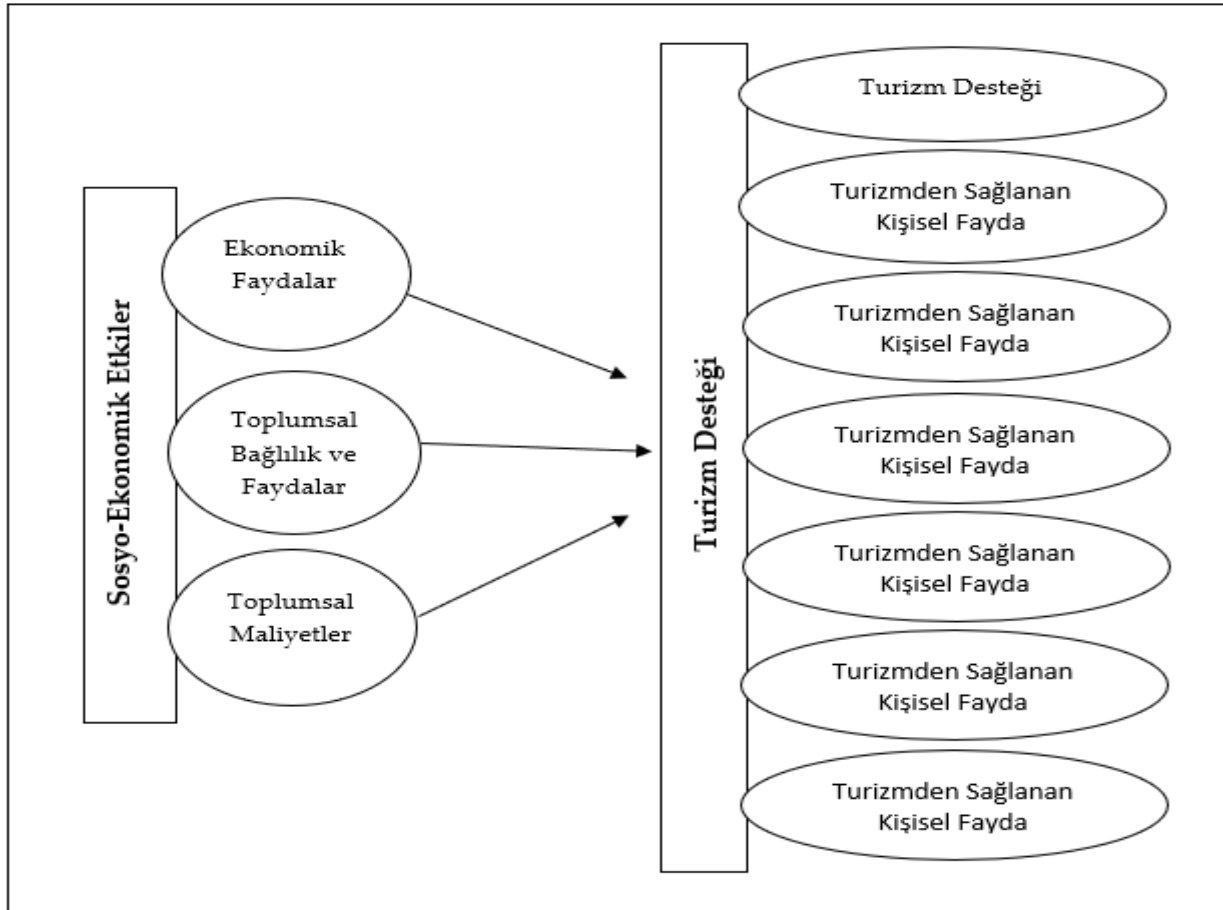
Araştırmanın örnekleme Samsun ilinin Bafra ilçesinde yaşayan yerel halktan seçilmiştir. Örnekleme yöntemi olarak kolayda örnekleme tercih edilmiştir. Veriler, Eylül 2022 ve Mayıs 2023 ayları arasında yüz yüze ve çevrimiçi anket tekniğiyle yerel halktan toplanmıştır. Veri toplama aşamasında mümkün olduğu kadar veri elde edilmesi amaçlansa da 317 istekli katılımcıya ulaşılabilmektedir. Verilerin analizi aşamasında analiz sonuçlarının geçerli olabilmesi için örneklem sayısının değişken sayısından en az beş kat fazla olması gerekmektedir (Kozak, 2021). Ölçeklerde yer alan değişken sayısı 43 olduğu için ulaşılan örneklem sayısı yeterli görülmüştür. Ek olarak, toplanan anketlerden 12 tanesi eksik veri içerdiğinden analizlere dahil edilmemiştir. Bu araştırma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 26.08.2022 tarih ve 2022-698 sayılı etik kurul izni alınmıştır.

3.2. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veriler anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Etkinliklerin sosyo-ekonomik etkilerini belirlemek için Kim ve Uysal (2003) tarafından geliştirilen, Yolal vd. (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ve 17 maddeden oluşan üç boyutlu bir ölçek kullanılmıştır. Ölçeğe ilişkin örnek bir soru ifadesi şu şekildedir: “*Bafra'nın imajının gelişmesini sağlar.*” Yerel halkın turizme desteğini belirlemek için Nunkoo ve So (2015) ile Andarabi vd.'nin (2014) çalışmalarından yararlanarak Çiçek ve Sarı (2018) tarafından Türkçe'ye uyarlanan 27 ifade ve yedi boyutlu bir ölçek kullanılmıştır. Ölçeğe ilişkin örnek bir soru ifadesi şu şekildedir: “*İlçemizde turizmin gelişimini destekliyorum.*” Anket formunda yer alan her iki ölçek de beşli Likert şeklinde (1- Hiç Katılmıyorum ... 5- Tamamen Katılıyorum) hazırlanmıştır.

3.3. Araştırma Modeli ve Verilerin Analizi

Şekil 1'de görüleceği üzere, düzenlenen turizm etkinlikleriyle birlikte ortaya çıkan sosyo-ekonomik sonuçların yerel halkın turizm desteği üzerindeki etkisini test etmek için aşağıdaki araştırma modeli önerilmiştir.

Şekil 1. Önerilen Araştırma Modeli

Araştırmada etkinliklerin sosyo-ekonomik etkileri ve halkın turizm desteği ölçeklerinde yer alan ifadelere yönelik alt boyutların ortaya çıkarılması amacıyla faktör analizleri kullanılmıştır. Son olarak festivallerin sosyo-ekonomik sonuçları ile turizm desteği arasındaki ilişkiyi belirlemek için korelasyon analizi ve etkinliklerin sosyo-ekonomik sonuçlarının halkın turizm desteği üzerindeki etkisini belirlemek için regresyon analizi kullanılmıştır.

Veri toplama süreci sonunda elde edilen verilere gerekli analizlerin uygulanabilmesi için SPSS 24.0 paket programına veri girişi titizlikle yapılmıştır. Daha sonra verilere ilişkin veri kaybı, uç değer ve verilerin normal dağılım sergileyip sergilemediği gibi durumlar detaylıca irdelenmiştir.

Verilerin normal dağılım sergileyip sergilemediği hem tek değişken hem de çok değişken esasına göre incelenmiştir. Tek değişkenli normallik bağlamında her bir ifadeye ilişkin dağılımın basıklık (skewness) ve çarpıklık (kurtosis) değerleri gözden geçirilmiştir. Literatürde bu değerlere ilişkin farklı görüşler ileriye sürülmekle birlikte Cameron (2004) basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 2 aralığında olması durumunda verilerin normal dağılım sergilediğini ifade etmiştir. Araştırma verileri incelendiğinde basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 2 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Ek olarak, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermek için kullanılan Bartlett Küresellik Testi (Alpar, 2011) verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediğini de ortaya koymaktadır (Çokluk vd., 2014). Buna göre normal dağılım koşulu açısından verilere gerekli analizlerin uygulanabilmesi için Turizmin Sosyo-ekonomik Etkileri Ölçeği 3181,281 Ki-kare ve $p=0,000$ ve Turizm Desteği Ölçeği 4486,480 Ki-kare ve $p=0,000$ değerleriyle Bartlett Küresellik Testinden de anlamlı sonuçlar elde edilmiştir.

4. Bulgular

Aşağıda sırasıyla etkinlikler sonucu ortaya çıkan sosyo-ekonomik etkiler ile katılımcıların turizme desteğini belirlemeye yönelik açımlayıcı faktör analizi bulguları aktarılmıştır. Daha sonra festivallerin sosyo-ekonomik sonuçları ile turizm desteği arasındaki ilişkiyi belirlemek için uygulanan korelasyon

analizi sonuçları aktarılmıştır. Son olarak sosyo-ekonomik sonuçların yerel halkın turizme desteğini ortaya çıkaran regresyon analizi bulgularına yer verilmiştir.

4.1. Faktör Analizine İlişkin Bulgular

Ölçek ifadelerine faktör analizi uygulamadan önce ifadelerin kendi içinde tutarlı olup olmadığını test etmek amacıyla Cronbach's Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre Turizmin Sosyo-Ekonomik Etkileri Ölçeğine ilişkin Cronbach's Alpha değeri 0,890 iken Turizm Desteği Ölçeğine ilişkin Cronbach's Alpha değeri 0,869 olarak bulunmuştur. Cronbach's Alpha katsayısının anlamlı bir sonuç üretmesi için en az 0,70 değerine sahip olması beklenir (Altunışık, vd., 2012). Böylece her iki ölçeğin uygulanacak analizler için güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Faktör analizinde faktörlerin her bir değişken üzerinde yol açtığı ortak varyansın en yüksek seviyeye çıkarılması amaçlanır. Bu değer, değişkenlerin her bir faktördeki yük değerlerine bağlıdır. Faktör yük değeri, değişkenlerin faktörle olan ilişkisini açıklayan bir katsayıdır (Büyüköztürk, 2014). Netemeyer vd. (2003) faktör yük değerlerinin 0.40 ve üzerinde olması halinde daha güçlü bir faktör yapısının elde edilebileceğini ileri sürmüştür. Buna göre hem önemli bir değer ortaya koyduğu için hem de açıklanan varyansın daha yüksek çıkmasına katkı sağladığı için her iki ölçekte faktör yük değeri 0.40 ve üzeri olan değişkenler faktör analizine dâhil edilmiştir. Her iki ölçeğe ilişkin ortak değerlendirme kriterleri bu şekilde ele alındıktan sonra Turizmin Sosyo-Ekonomik Etkileri Ölçeğine ilişkin faktör analizi sonuçları Tablo 1'de aktarılmıştır.

Tablo 1. Turizmin Sosyo-Ekonomik Etkileri Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Bulguları

Faktörler ve İfadeler	Faktör Yüğü	Öz Değer	Varyans %	α
Ekonomik Faydalar		6,152	26,182	,909
Bafra'nın imajının gelişmesini sağlar.	,931			
Daha fazla eğlence olanağı sağlar.	,890			
KapıkayaFest etkinliği kent projeleri için kaynak/gelir sağlar.	,862			
İnsanları Bafra hakkında bilgilendirir.	,785			
Bafra'da yeni tesisler geliştirilmesi sağlar.	,759			
Halkın Bafra ile gurur duymasını sağlar.	,589			
Toplumsal Bağlılık ve Faydalar		2,839	25,603	,755
Ebeveynlere çocuklarıyla birlikte eğlenme fırsatı sunar.	,912			
Toplumda bağlılık duygusu yaratılmasına yardımcı olur.	,813			
Kent kültürünün korunmasına katkı sağlar.	,763			
Bafra'da kültürel hayatın gelişmesine katkı sağlar.	,750			
Bafra halkı ile ziyaretçiler arasındaki ilişkileri geliştirir.	,721			
Alışveriş olanaklarını artırır.	,635			
Yaşam standartlarını geliştirir.	,457			
Toplumsal Maliyetler		1,374	12,998	,867
Suç oranını artırır.	,839			
Emniyet, itfaiye, temizlik gibi yerel hizmetler üzerinde yük oluşturur.	,734			
Trafik yoğunluğunu artırır.	,708			
Açıklanan Toplam Varyans (%)			64,783	

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterlilik Ölçümü: 0,847

Bartlett Küresellik Testi/ Ki-kare değeri: 3181,281, sd: 120, p:0,000

Tablo 1'de görüleceği üzere veri setinin yeteri kadar örneklem büyüklüğüne sahip olup olmadığını ortaya koyan Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) değeri hesaplanmış ve KMO değerinin 0,847 ile kabul edilebilir sınırlar (0,50-1,00) arasında olduğu tespit edilmiştir (Malhotra, 2010). Buna ek olarak değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koyan Bartlett Küresellik katsayısı (Altunışık vd., 2012) incelenmiş ve

3181,281 Ki-kare ve $p=0,000$ değerleriyle faktör analizi için değişkenler arasındaki ilişkinin yeterli olduğu görülmüştür.

Ölçekte yer alan bir maddenin yüksek faktör yük değerine sahip olmasına rağmen herhangi bir faktör altında yer almayarak tek değişkenli bir yapı oluşturduğu görülmüştür. Johnson (1996) tek başına anlamlı yüklemeye yapan faktörlerin analizden çıkarılmasını önermiştir (akt. Altunışık vd., 2012). Bu açıklamadan hareketle tek değişkenli yapı oluşturan ilgili madde analizden çıkartılmıştır. Bunun sonucunda 16 maddeden oluşan üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ölçekte yer alan tüm ifadelerin 0.457 ile 0.931 arasında değişen faktör yükleriyle kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer aldığı görülmektedir. Üç faktörden oluşan bu ölçme aracı toplam varyansın %64,782'sini açıklamakta ve bu oran ideal bir değer olarak görülmektedir (Altunışık vd., 2012).

Bölgede düzenlenen etkinlikler sonucu ortaya çıkan sosyo-ekonomik etkilere bağlı olarak katılımcıların turizme desteğini belirlemeye yönelik faktör analizi sonuçları Tablo 2'de aktarılmıştır.

Tablo 2. Turizm Desteği Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Bulguları

Faktörler ve İfadeler	Faktör Yüğü	Öz Değer	Varyans %	α
Turizm Desteği		6,241	13,139	,850
İlçemizde turizmin gelişimini destekliyorum.	,868			
Turizm ilçemizin ekonomik kalkınmasına yardımcı olur.	,852			
Turistlerin ilçemize gelmesinden dolayı gurur duyarım.	,672			
Turizm ilçemiz için önemli sektörlerden biridir.	,609			
İlçemize daha fazla turist gelmesini destekliyorum.	,601			
Turizmden Sağlanan Kişisel Fayda		3,210	12,096	,940
Turizmden kültürel fayda sağlıyorum.	,900			
Turizmden ekonomik fayda sağlıyorum.	,881			
Turizmden sosyal fayda sağlıyorum.	,853			
Turizm Bilgisi		2,320	11,430	,835
İlçemize gelen turistler hakkında bilgim var.	,901			
Turizmde yerel yönetimin görevleri hakkında bilgim var.	,874			
İlçemizde turizmin nasıl geliştiği konusunda bilgim var.	,773			
İlçemizin turizmden nasıl etkileneceği konusunda bilgim var.	,569			
Turizmin Algılanan Olumlu Etkileri		1,755	10,842	,815
Turizm, bölgede altyapı yatırımlarının gelişmesini sağlar.	,901			
Turizm yerel halk için iş olanakları sağlar.	,881			
Turizm doğa parklarının geliştirilmesine katkı sunar.	,696			
Turizm yerel işletmelerin açılması için daha fazla fırsat sunar.	,558			
Turizmin Algılanan Olumsuz Etkileri		1,495	10,536	,738
Turizm, trafik sorunları yaratır.	,794			
Turizm, çöp artışına neden olur.	,755			
Turizm, çevre kirliliği yaratır.	,675			
Turizm, bölgede fiyat artışına neden olur.	,474			
Yerel Yönetime Güven		1,385	10,313	,746
Yöneticilerin turizmle ilgili kararları doğru aldığına inanıyorum.	,810			
İlçemizdeki yöneticilerin turizmde doğru kararlar alacağına güveniyorum.	,764			
Yerel yönetimlerin ilçemizdeki halkın ihtiyaçlarını gözeticeğine güveniyorum.	,717			
Yerel yönetimlerin turizmde doğru olanı yapacağına inanıyorum.	,679			
Açıklanan Toplam Varyans (%)			68,355	

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterlilik Ölçümü: 0,773

Bartlett Küresellik Testi/ Ki-kare değeri: 4486,480, sd: 276, $p=0,000$

Güvenilirlik analizinde dikkate alınan katsayılardan biri de madde bütün korelasyon değeridir. Madde bütün korelasyon katsayısının pozitif ve yüksek olması maddelerin benzer davranışları örneklediğini gösterir. Ölçekte yer alan 0,20 ve daha düşük değere sahip maddelerin analize dahil edilmemesi önerilir (Büyüköztürk, 2014). Bu açıklamalar ışığında madde bütün korelasyon değerinin düşük olması sebebiyle iki ifadenin ölçekten çıkarılması uygun görülmüştür. Buna ek olarak Akbulut'un (2010) önerdiği şekilde iki farklı faktör altında yüksek yük değeri taşıyan ve yükleri arasında 0,10'dan daha az fark olan bir değişken hangi amaca hizmet ettiği belirsiz olduğu için ölçekten çıkartılmıştır.

Tablo 2'de görüleceği üzere veri setinin KMO 0,773 değeriyle yeteri kadar örneklem büyüklüğüne sahip olduğu ve 4486,480 Ki-kare ve $p=0,000$ Bartlett Küresellik değerleriyle faktör analizi için değişkenler arasında yeteri kadar ilişkinin olduğu ortaya konmuştur. Sonuçta toplam varyansın %68,355'sini açıklayan 24 maddeli ve 6 faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ayrıca ölçekte yer alan tüm ifadelerin 0.474 ile 0.901 arasında değişen faktör yükleriyle kabul edilebilir sınırlar arasında olduğu görülmektedir.

4.2. Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Regresyon analizi bulgularını aktarmadan önce korelasyon analizi sonuçlarının irdelenmesi gerekmektedir. Çünkü regresyon analizinin yapılabilmesi için bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin doğrusal olduğu ve korelasyon testi sonuçlarının anlamlı sonuçlar ürettiği ortaya konmalıdır (Saruhan & Özdemirci, 2013). Buna göre testin anlamlı sonuçlar ürettiğine ilişkin korelasyon analizi sonuçları Tablo 3'te aktarılmıştır.

Tablo 3. Turizm Desteği (TD) ve Turizmin Sosyo-Ekonomik Etkileri (TSEE) Ölçeğindeki Alt Boyutlara İlişkin Korelasyon değerleri

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
TD									
1. TD	1								
2. TAOE	0,04	1							
3. TAOE*	0,34**	0,29**	1						
4. TB	0,27**	0,36**	0,32**	1					
5. TSKF	0,53**	0,12*	0,24**	0,25**	1				
6. YYG	0,30**	0,08	0,36**	0,11	0,25**	1			
TSEE									
7. EF	0,46**	0,01	0,21**	0,16**	0,69**	0,23**	1		
8. TM	0,25**	0,06	0,45**	0,07	0,21**	0,34**	0,37**	1	
9. TBF	0,25**	0,13*	0,25**	0,22**	0,24**	0,27**	0,33**	0,46*	1

$p<0,01$ **, $p<0,05$ *

TD: Turizm Desteği TSKF: Turizmden Sağlanan Kişisel Fayda TB: Turizm Bilgisi TAOE: Turizmin Algılanan Olumlu Etkileri TAOE*: Turizmin Algılanan Olumsuz Etkileri YYG: Yerel Yönetime Güven EF: Ekonomik Faydalar TBF: Toplumsal Bağlılık ve Faydalar TM: Toplumsal Maliyetler

Tablo 3'ten de anlaşılacağı üzere korelasyon analizi, değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre anlamlı sonuçlar üreten tüm değişkenler arasındaki ilişki %12 ile %69 arasında değişkenlik göstermektedir. Bağımsız değişkenlerden Ekonomik Faydaların (EF) en çok ilişkili olduğu bağımlı değişken Turizmden Sağlanan Kişisel Fayda (TSKF) iken en düşük ilişkide olduğu bağımlı değişken ise Turizm Bilgisi (TB) olmuştur. Bağımsız değişkenlerden Toplumsal Maliyetlerin (TM) en çok ilişkili olduğu bağımlı değişken Turizmin Algılanan Olumsuz Etkileri (TAOE*) iken en düşük ilişkide olduğu bağımlı değişken ise Turizmden Sağlanan Kişisel Fayda (TSKF) olmuştur. Bağımsız değişkenlerden Toplumsal Bağlılık ve Faydaların (TBF) en çok ilişkili olduğu bağımlı değişken Turizmin Algılanan Olumsuz Etkileri (TAOE*) ve Turizm Desteği (TD) iken en düşük ilişkide olduğu bağımlı değişken ise Turizmin Algılanan Olumlu Etkileri (TAOE) olmuştur.

4.3. Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Şekil 1'de görüleceği üzere Sosyo-ekonomik Etkiler boyutunun altında yer alan her bir faktör bağımsız değişkenleri temsil etmektedir. Buna karşılık Turizm Desteği boyutunu oluşturan faktörler ise bağımlı

değişkenleri ifade etmektedir. Bağımsız değişkenlerin her bir bağımlı değişken üzerindeki etkisini belirlemek adına Turizm Desteği boyutunda yer alan faktörler için ayrı ayrı regresyon modelleri kurulmuştur. Böylece algılanan sosyo-ekonomik etkilerin turizm desteği üzerindeki etkileri tespit edilebilecektir.

Tablo 4, bağımlı değişken olarak Turizm Desteği faktörü için kurulan regresyon modeline ilişkin bulguları göstermektedir. Buna göre, regresyon modeli bütün olarak $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde $F=29,758$ değeriyle anlamlı sonuçlar üretmiştir. Modelin belirlilik katsayısını temsil eden *Uyarlanmış R²* değeri, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki değişimin %22'ni açıklayabildiğini ifade etmektedir. Modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde hangisinin daha fazla etkili olduğunu gösteren Beta değerine göre *Ekonomik Faydalar* boyutundaki bir birimlik bir artış Turizm Desteği üzerinde 0,41 birimlik bir artışa neden olmaktadır.

Tablo 4. Bağımlı Değişken Olarak Turizm Desteği Boyutu Analiz Bulguları

Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	t	p	Tolerans	VIF
	B	Std. Hata	Beta				
Sabit	,164	0,306		,535	0,593		
Ekonomik Faydalar	0,503	0,068	0,414	7,415	0,000	0,823	1,215
Toplumsal Bağlılık ve Faydalar	0,074	0,074	0,059	0,998	0,319	0,732	1,367
Toplumsal Maliyetler	0,107	0,073	0,085	1,463	0,144	0,757	1,321
R= 0,48		R²= 0,23	Uyarlanmış R²= 0,22	F= 29,758	p= 0,000		

Bağımlı değişken olarak Turizmde Sağlanan Kişisel Fayda faktörü için kurulan ikinci regresyon modeline ilişkin bulgular Tablo 5'te sunulmuştur. Buna göre, regresyon modeli bütün olarak $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde $F=93,453$ değeriyle anlamlı sonuçlar üretmiştir. Modelin belirlilik katsayısını temsil eden *Uyarlanmış R²* değeri, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki değişimin %48'ni açıklayabildiğine işaret etmektedir. Modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde hangisinin daha fazla etkili olduğunu gösteren Beta değerine göre *Ekonomik Faydalar* boyutundaki bir birimlik bir artış Turizmde Sağlanan Kişisel Fayda üzerinde 0,71 birimlik bir artışa neden olmaktadır.

Tablo 5. Bağımlı Değişken Olarak Turizmde Sağlanan Kişisel Fayda Boyutu Analiz Bulguları

Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	t	p	Tolerans	VIF
	B	Std. Hata	Beta				
Sabit	,920	0,251		3,661	0,000		
Ekonomik Faydalar	0,862	0,056	0,706	15,448	0,000	0,823	1,215
Toplumsal Bağlılık ve Faydalar	-0,092	0,061	-0,073	-1,508	0,133	0,732	1,367
Toplumsal Maliyetler	0,050	0,060	0,040	,835	0,405	0,757	1,321
R= 0,69		R²= 0,48	Uyarlanmış R²= 0,48	F= 93,453	p= 0,000		

Bağımlı değişken olarak Turizm Bilgisi faktörü için kurulan üçüncü regresyon modeline ilişkin bulgular Tablo 6'te sunulmuştur. Buna göre, regresyon modeli bütün olarak $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde $F=6,459$ değeriyle anlamlı sonuçlar ortaya koymuştur. Modelin belirlilik katsayısını temsil eden *Uyarlanmış R²* değeri, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki değişimin sadece %0,5'ni açıklayabilmektedir. Modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde hangisinin daha

fazla etkili olduğunu gösteren Beta değerine göre Toplumsal Maliyetler boyutundaki bir birimlik bir artış Turizm Bilgisi üzerinde 0,21 birimlik bir artışa neden olmaktadır.

Tablo 6. Bağımlı Değişken Olarak Turizm Bilgisi Boyutuna İlişkin Analiz Bulguları

Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	t	p	Tolerans	VIF
	B	Std. Hata	Beta				
Sabit	1,853	0,338		5,475	0,000		
Ekonomik Faydalar	0,137	0,075	0,113	1,827	0,059	0,823	1,215
Toplumsal Bağlılık ve Faydalar	-0,079	0,082	0,063	-0,971	0,333	0,732	1,367
Toplumsal Maliyetler	0,269	0,081	0,213	3,321	0,001	0,757	1,321
R= 0,25		R²= 0,060	Uyarlanmış R²= 0,051	F= 6,459	p= 0,000		

Tablo 7’de, bağımlı değişken olarak Turizmin Algılanan Olumlu Etkileri faktörü için kurulan regresyon modeline ilişkin bulgular sunulmuştur. Buna göre, regresyon modeli bütün olarak $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde $F=2,219$ değeriyle anlamlı sonuçlar üretmiştir. Modelin belirlilik katsayısını temsil eden Uyarlanmış R^2 değeri, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki değişimin %0.12’ni açıklayabildiğini ifade etmektedir. Modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde hangisinin daha fazla etkili olduğunu gösteren Beta değerine göre Toplumsal *Maliyetler* boyutundaki bir birimlik bir artış Turizmin Algılanan Olumlu Etkileri üzerinde 0,21 birimlik bir artışa neden olmaktadır.

Tablo 7. Bağımlı Değişken Olarak Turizmin Algılanan Olumlu Etkileri Boyutu Analiz Bulguları

Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	t	p	Tolerans	VIF
	B	Std. Hata	Beta				
Sabit	2,477	0,321		7,714	0,000		
Ekonomik Faydalar	-0,019	0,071	0,016	-0,262	0,793	0,823	1,215
Toplumsal Bağlılık ve Faydalar	-0,076	0,078	0,063	-0,973	0,331	0,732	1,367
Toplumsal Maliyetler	0,197	0,077	0,213	2,566	0,011	0,757	1,321
R= 0,15		R²= 0,022	Uyarlanmış R²= 0,012	F= 2,219	p= 0,000		

Bağımlı değişken olarak Turizmin Algılanan Olumsuz Etkileri faktörü için kurulan beşinci regresyon modeline ilişkin bulgular Tablo 8’te sunulmuştur. Buna göre, regresyon modeli bütün olarak $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde $F=27,077$ değeriyle anlamlı sonuçlar üretmiştir. Modelin belirlilik katsayısını temsil eden Uyarlanmış R^2 değeri, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki değişimin %20’ni açıklayabilmektedir. Modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde hangisinin daha fazla etkili olduğunu gösteren Beta değeri ise Toplumsal Bağlılık ve Faydalar boyutundaki bir birimlik bir artışın Turizmin Algılanan Olumsuz Etkileri üzerinde 0,42 birimlik bir artışa neden olmaktadır.

Tablo 8. Bağımlı Değişken Olarak Turizmin Algılanan Olumsuz Etkileri Boyutu Analiz Bulguları

Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	t	p	Tolerans	VIF
	B	Std. Hata	Beta				
Sabit	2,051	0,228		9,004	0,000		
Ekonomik Faydalar	0,031	0,051	0,034	0,604	0,546	0,823	1,215
Toplumsal Bağlılık ve Faydalar	0,387	0,055	0,420	7,026	0,000	0,732	1,367
Toplumsal Maliyetler	0,048	0,054	0,052	0,882	0,378	0,757	1,321
R= 0,46		R²= 0,21	Uyarlanmış R²= 0,20	F= 27,077	p= 0,000		

Bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişken olan Yerel Yönetime Güven üzerindeki etkileri gösteren son regresyon modeline ilişkin bulgular Tablo 9'de görülmektedir. Buna göre, regresyon modeli bütün olarak $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde $F=16,907$ değeriyle anlamlı sonuçlar üretmiştir. Modelin belirlilik katsayısını temsil eden *Uyarlanmış R²* değeri, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki değişimin %14'ünü açıklayabilmektedir. Modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde hangisinin daha fazla etkili olduğunu gösteren Beta değeri ise Toplumsal Bağlılık ve Faydalar boyutundaki bir birimlik bir artışın Yerel Yönetime Güven üzerinde 0,25 birimlik bir artışa neden olmaktadır. Bununla birlikte Toplumsal Maliyetler boyutundaki bir birimlik bir artış Yerel Yönetime Güven üzerinde 0,13 birimlik bir artış yaratmaktadır.

Tablo 9. Bağımlı Değişken Olarak Yerel Yönetime Güven Boyutu Analiz Bulguları

Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	t	p	Tolerans	VIF
	B	Std. Hata	Beta				
Sabit	2,954	0,194		15,232	0,000		
Ekonomik Faydalar	0,067	0,043	0,092	1,561	0,120	0,823	1,215
Toplumsal Bağlılık ve Faydalar	0,189	0,047	0,251	4,032	0,000	0,732	1,367
Toplumsal Maliyetler	0,098	0,046	0,130	2,124	0,034	0,757	1,321
R= 0,38		R²= 0,14	Uyarlanmış R²= 0,14	F= 16,907	p= 0,000		

5. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada Samsun ilinin Bafra ilçesinde düzenlenen KapıkayaFest isimli festival üzerinden etkinliklerin ortaya çıkardığı olumlu veya olumsuz sosyo-ekonomik sonuçların yerel halkın turizm desteği üzerindeki etkileri araştırılmıştır.

Araştırma ölçeklerinde yer alan ifadelerle yönelik alt boyutların ortaya çıkarılması amacıyla uygulanan faktör analizi sonuçlarına göre sosyo-ekonomik etkiler açıkladıkları varyans açısından önem düzeyine göre ekonomik faydalar, toplumsal bağlılık ve faydalar ve son olarak toplumsal maliyetler şeklinde alt boyutlardan oluşmaktadır. Sözü geçen boyutlar Kim ve Uysal (2003) tarafından geliştirilen ölçme aracıyla tutarlılık göstermektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak yerel halkın zihninde toplumsal maliyetler geri plandayken ekonomik faydaların daha fazla öne çıktığı ileri sürülebilir. Bir başka ifadeyle yerel halk etkinlikleri daha çok ekonomik getiri sağlayan bir araç olarak görmektedir. Bu sonuç Atsız'ın (2018) çalışmasında ortaya koyduğu üzere turizmden sağlanan faydanın artırılması halinde turizme olan

desteğinde artacağına işaret etmektedir. Araştırma için kullanılan turizm desteği ölçeğine ilişkin alt boyutlar ise açıkladığı varyans açısından önem düzeyine göre turizm desteği, turizmden sağlanan kişisel fayda, turizm bilgisi, turizmin algılanan olumlu etkileri, turizmin algılanan olumsuz etkileri ve yerel yönetime güven şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar Çiçek ve Sarı'nın (2018) yerel halkın turizm desteği üzerine yaptığı araştırmada elde edilen bulgulardan farklılık göstermektedir. Araştırmacıların elde ettiği bulgulara göre yerel halkın turizme desteğinde yerel yönetime güven ve halkın turizm bilgisinin daha önemli olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada ise yerel yönetime güven en az önem arz eden boyut olurken kişisel fayda ve algılanan olumlu etkiler turizm desteğinde daha önemli boyutlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Nunkoo ve So (2015) ile Andarabi vd.'nin (2014) araştırma sonuçlarından farklı olarak Önerilen Araştırma Modelinde yer alan "turizm kararlarını etkileme gücü" boyutu düşük madde bütün korelasyon değerleri sebebiyle bu araştırmada analizlere dahil edilmemiştir. Bu bulgu bölge turizmine yönelik karar süreçlerinde yerel halkın bölgesel turizm yöneticileri tarafından bir paydaş olarak görülmediğinin önemli bir kanıtı olarak değerlendirilebilir. Bu durum ileride turizm faaliyetlerinin toplumsal açıdan sürdürülebilir olmaması riskini de beraberinde getirmektedir. Çünkü turizm bölgesine yönelik alınan kararların yerel halk tarafından kabul görmemesi yerel halkın olumsuz tutum ve davranışlarının ortaya çıkmasına sebep olabilir. Ayrıca bölgeye gelen turistlerin daha çok yerel halkla temas kuracağı da göz önüne alınırsa bölgenin turistik imajının hızla zedelenmesi olasılığı kuvvetli bir ihtimal olarak karşımıza çıkmaktadır. "Turizm kararlarını etkileme gücü" boyutuna ek olarak "yerel yönetime güven" boyutu önem düzeyine göre en düşük boyut olarak ölçekte yer almıştır. Bu bulgu da yerel yönetimin turizm karar süreçlerinde yerel halkı bir paydaş olarak görmeyerek, yerel halkla yeterince fikir alışverişi yapmayarak yerel halkın güvenini kazanamadığına işaret etmektedir. Buna karşın "turizm desteği" ve "turizmden sağlanan kişisel fayda" boyutları ölçekte ilk iki sırada yer almıştır. Bu iki boyutun yerel halkın zihninde daha önemli hale gelmesinde sosyo-ekonomik etkiler ölçeğinde ön plana çıkan ekonomik etkiler boyutunun etkisi olduğu ileri sürülebilir. Nitekim regresyon analizi bulguları da buna işaret etmektedir.

Araştırmanın nihai amacı olarak etkinliklerin sosyo-ekonomik sonuçlarının yerel halkın turizme desteği üzerindeki etkisini ortaya çıkarmak için regresyon analizinden yararlanılmıştır. Sosyo-ekonomik etkilerin bütün olarak en çok etki ettiği bağımlı değişken %48'le "turizmden sağlanan kişisel fayda" olmuştur. Buna göre etkinlikler sonucu ortaya çıkan sosyo-ekonomik etkiler en çok yerel halkın turizmden sağladığı kişisel faydaya etki etmektedir. Bununla birlikte sosyo-ekonomik etkiler arasında "turizmden sağlanan kişisel fayda" ya en çok etki eden faktör ise %70'le "ekonomik fayda" olmuştur. Bu bulgu yerel halkın etkinliklerin daha çok ekonomik etkilerine önem verdiğine ve bu etkiden kaynaklı en çok kişisel fayda beklentisi içinde olduklarına ve bu sebeple turizme destek olduklarına işaret etmektedir. Bu sonuçlardan farklı olarak Özaltın Türker ve Türker'in (2014) yerel halkın turizme desteğinde turizm faaliyetlerinin sosyal ve kültürel sonuçlarının ekonomik sonuçlardan çok daha önemli olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum bir bölgede sosyo-kültürel değerlere olan bağlılık arttıkça elde edilen ekonomik faydanın turizm desteğine etkisinin azalacağına işaret etmektedir. Çünkü sosyo-kültürel açıdan algılanan sonuçların olumsuz olması halinde yerel halk her ne kadar turizmden ekonomik fayda elde etse de turizme olan desteği azalacaktır.

Araştırma modeli çerçevesinde gerçekleştirilen regresyon analizleri arasında sosyo-ekonomik etkilerin bütün olarak en çok etki ettiği ikinci bağımlı değişken ise %22 ile "turizm desteği" olmuştur. Bununla birlikte "turizm desteği" değişkenine en çok etki eden faktör ise bir önceki regresyon analizinde olduğu gibi %41'le "ekonomik fayda" olmuştur. Buna göre etkinlikler sonucu elde edilen ekonomik faydalar yerel halkın turizme destek olmasındaki ön koşullarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sonuç bir önceki regresyon analizi sonuçlarıyla birlikte değerlendirildiğinde bir destinasyonda turizmin gelişiminde turizm faaliyetleriyle ortaya çıkan ekonomik sonuçların ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Atsız (2021) çalışmasında bir bölgede turizmin gelişimi için yerel halkın desteğinin alınması ve güçlendirilmesinin önemli bir gereklilik olduğunu vurgulamıştır. Bu durumda yerel halkın turizm desteğinin alınabilmesi için turizm faaliyetlerinden elde edilen ekonomik sonuçların yerel halk tarafından

algılanabilmesi gerekmektedir. Buna göre yapılan bu araştırmanın sonuçları göstermektedir ki Bafra ilçesi bir turizm destinasyonu olarak gelişime açık bir bölgedir. Çünkü yerel halk bölgedeki turizm faaliyetlerinin ekonomik çıktılarını hissettiği sürece turizme büyük oranda destek vermek isteyecektir.

Etkinliklerin sosyo-ekonomik sonuçlarının en çok etki ettiği üçüncü değişken ise %21'le "turizmin algılanan olumsuz etkileri" olmuştur. Bu modelde en çok dikkati çeken husus ise yerel halkın algıladığı olumsuz etkilere sosyo-ekonomik değişkenler arasında en çok %42 ile "toplumsal bağlılık ve faydalar" boyutunun etki etmesidir. Buna göre, etkinlikler sonucu ortaya çıkan toplumsal bağlılık ve faydalara ilişkin sonuçlar, yerel halkın turizmin olumsuz etkilerini hissetmesinde önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Keleş (2021) yaptığı çalışmada benzer sonuçları ortaya çıkarmıştır. Buna göre turizm faaliyetleri sonucu ortaya çıkan sosyo-kültürel etkilerin olumlu bir şekilde algılanması halinde yerel halk turizme destek verme noktasında istekli olacaktır. Çünkü yerel halkın bölgeyi ziyaret eden turistlerle etkileşimi artacak ve buna bağlı olarak turizm faaliyetlerine ve turistlere karşı düşünceleri olumlu yönde değişecektir. Böylece turizmin gelişimi için verilen destek de aynı oranda artacaktır. Özetle, araştırmada elde edilen bu sonuç bir destinasyonda her ne kadar turizm faaliyetine ilişkin ekonomik çıktılara daha çok önem verilse de yerel halkın sosyo-kültürel değerleri için de oldukça duyarlı oluşuna işaret etmektedir. Bu bakımdan destinasyondaki turizm etkinliklerinin yerel halkın sahip olduğu sosyo-kültürel değerleriyle çatışmayacak şekilde organize edilmesi turistlerin bölgeden memnun bir şekilde ve kaliteli bir deneyimle ayrılmasında kilit rol oynayacaktır.

Sosyo-ekonomik etkilerin tüm boyutlarıyla anlamlı bir şekilde etki ettiği son değişken ise %14 ile "yerel yönetime güven" boyutu olmuştur. Bununla birlikte sosyo-ekonomik etkiler arasında "yerel yönetime güven" değişkenine en çok etki eden faktör ise %25'le "toplumsal bağlılık ve faydalar" olmuştur. Buna göre yerel halkın algıladığı toplumsal bağlılık ve fayda arttıkça yerel yönetime güven duygusu da pozitif yönde etkilenecektir. Bu sonuç her ne kadar en düşük etki olarak karşımıza çıksa da yerel halkın turizme destek vermesinde yerel yönetimle arasındaki güven ilişkisine önem verdiğini ortaya koymaktadır. Bu sonucu destekler nitelikte bir bulguyu Çiçek ve Sarı (2018) yaptığı çalışmayla ortaya koymuştur. Buna göre halkın yerel yönetime daha fazla güven duyması halinde turizmin olumlu etkilerini daha fazla hissedecek ve olumsuz algısı da azalacaktır. Bu bağlamda yerel yönetime karşı duyduğu güvene bağlı olarak algıladığı olumlu etkiler yerel halkın turizme desteğini de beraberinde getirecektir.

Son olarak Tablo 6 ve Tablo 7' de görüleceği üzere regresyon analizi sonuçlarının bütün olarak bağımlı değişkenlerdeki değişimi açıklama gücünün sırasıyla %5 ve %1'le oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle sosyo-ekonomik etkiler, "turizm bilgisi" ve "turizmin algılanan olumlu etkileri" üzerindeki değişimi açıklamak için yetersiz bir etki düzeyine sahiptir.

Tüm bağımsız değişkenler üzerinden genel bir değerlendirme yapmak gerekirse kavramsal çerçevede geliştirilen her üç hipotezin de doğrulandığı görülmektedir. Buna göre düzenlenen yerel bir festivalle birlikte ortaya çıkan sosyo-ekonomik sonuçlar yerel halkın turizmi desteklemesinde önemli bir etkiye sahiptir. Araştırma sonunda ulaşılan bir başka sonuç ise bağımsız değişkenlerin turizm desteği üzerindeki oransal etkisine bakılırsa turizm desteğine etki eden başka unsurların da olduğu görülmektedir. Bu sonuç yerel halkın turizme desteğine etki eden diğer değişkenler üzerine de araştırmalar yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Araştırma modeli çerçevesinde gerçekleştirilen doğrulanmış hipotezlerden hareketle alan uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik birtakım öneriler getirilebilir. Bu kapsamda, destinasyon yönetim örgütlerinin yerel halkı bir paydaş olarak görmesi büyük önem arz etmektedir. Çünkü bu yaklaşım turistlere karşı yerel halkın tutum ve davranışlarını bölgenin turizm imajını olumlu yönde etki edecek şekilde geliştirecektir. Bu sayede turistlerin algıladığı hizmet kalitesi artacak ve belki de yeniden ziyaret etmelerine etki edecektir.

Bölgesel turizm planlamacılarının dikkate alması gereken bir diğer noktası ise yerel halkın etkinliklerin sosyo-ekonomik etkileri arasında daha çok ekonomik ve kişisel faydaları önemsemesidir. Bu ekonomik temelli yaklaşım zamanla kültürün ticarileşmesine buna bağlı olarak yerelin özgünlüğünü kaybetmesine

ve sonuçta bölgedeki turizm faaliyetlerinin bir çekim unsuru olmaktan çıkmasına sebep olabilecektir. Tüm bunların sonucunda ise turizm sürdürülebilir kalkınmanın bir aracı olmaktan uzaklaşacaktır. Bölgenin bu duruma düşmemesi için sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik boyutunun çevre ve toplumsal boyutundan daha önemli olmadığı yerel halka aktarılması gerekmektedir. Bu noktada bölgedeki turizm eğitimi veren kurumlar aracılığıyla yerel halka ve diğer önemli paydaşlara turizm bilincinin aşılmasına yönelik kapsamlı bir eğitim verilebilir.

Tartışma bölümünde aktarıldığı üzere yerel halk her ne kadar turizme destek vermek için ekonomik çıktılara daha çok önem verse de toplumsal ve kültürel değerlerini de gözetmektedir. Bu bakımdan bölgeye gelen turistlere etkinlik öncesinde etkinliği organize eden kurum ve kuruluşlar tarafından bölgeyi tanıtan ve sosyo-kültürel yapısını anlatan bilgilendirici broşürler konaklayacakları odalara önceden bırakılabilir. Böylece turistler bölgenin gelenek ve göreneklerini dikkate alarak yerel halkla daha duyarlı bir şekilde etkileşim kurabilir.

Yerel halk içerisinde taşıdığı sosyo-kültürel değerlere bağlı olarak turizme ve yabancı turistlere karşı çeşitli ön yargılara sahip kesimler olabilir. Bu durum turistlerin bölgeden memnuniyetsiz bir şekilde ayrılmasına sebep olabilir. Bölge turizminin gelişimine engel olabilecek bu olumsuz durumun önüne geçmek için bölgedeki turizm eğitimi veren kurumlar aracılığıyla yerel halka turizmin toplumsal barışın sağlanmasında önemli bir araç olduğu aktarılabilir. Bu sayede yerel halkın ön yargılarından arınması ve turistleri memnuniyetle ağırlaması sağlanabilir.

Yerel halkın turizme desteğinde ekonomik unsurların çok daha etkili olduğu görülmektedir. Bu bakımdan yerel halkın turizme desteğini güçlendirmek ve yaygınlaştırmak için etkinlikler sonucu ortaya çıkan ekonomik sonuçlar gerek yerel geleneksel medya kanallarından (televizyon, radyo, gazete, vb.) gerekse yeni medya araçlarıyla (X, Facebook, Instagram, vb.) sosyal medya hesaplarından yerel halka ve diğer tüm paydaşlarla aktarılabilir. Böylece hem yerel yönetime güven duygusunun gelişmesi sağlanabilir hem de yerel halkın bu ekonomik sonuçlarla turizmi daha fazla olumlu algılaması sağlanabilir.

Yukarıda aktarıldığı üzere yerel halkın turizme desteği üzerinde sosyo-ekonomik sonuçlardan başka etki eden unsurların da olabileceği görülmüştür. Buna göre yerel halkın turizm desteğine etki eden diğer değişkenleri ortaya çıkarmak için yeni araştırmaların yapılması literatüre ve alana önemli katkılar sağlayacaktır.

Araştırmada ele alınan festivale benzer nitelikte bir festival olmaması sebebiyle araştırmanın tek bir festivalin sonuçları üzerinden yürütülmüş olması bu araştırmanın en önemli sınırlılığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna göre farklı türlerde festivallerin yapıldığı daha gelişmiş bir turizm destinasyonunda ilgili sonuçlara yönelik benzer bir çalışmanın yapılması daha verimli bulguların ortaya çıkarılmasını sağlayacaktır.

Teşekkür ve Bilgi Notu

Destek Bilgisi: Bu çalışmanın hazırlanması süresince herhangi bir kişi ya da kurumdan aynî ya da nakdî bir destek alınmamıştır.

Etik Onayı: Makalede ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu yazar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde **GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences Dergisinin** hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarına aittir.

Etik Kurul Onayı: Çalışma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 26.08.2022 tarih ve 2022-698 sayılı "Etik Kurul Onayı" alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Makalede herhangi bir çıkar çatışması ya da kazancı yoktur.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Çalışma tek yazarlı olup katkı oranı: %100.

Kaynakça

- Ağbay, N. C., Güçlü, C. ve Kama, S 2022. "Turizmin sosyo-kültürel etkilerinin yerel halkın turizmi desteğine etkisi." 22. *Ulusal Turizm Kongresi*. Burdur, 160-172.
- Akbulut, Y. 2010. *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Akova, O. 2006. "Yerel halkın turizmin etkilerini algılamalarına ve tutumlarına yönelik bir araştırma." *Akademik İncelemeler Dergisi*, 1(2), 1-34.
- Alpar, R. (2011). Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel yöntemler. (3.Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Altunışık, R, Coşkun, R, Bayraktaroğlu, S, ve Yıldırım, E. 2012. *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı (7.Baskı)*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Andarabi, F. F., Altunöz, Ö. & Hassan, A. (2014). Cittaslow Şehirlerde Yerel Halkın Turizme Yaklaşımı: Seferihisar Örneği, *Eko-Gastronomi Dergisi*, 1(1): 69-86.
- Arslan, E. & Kendir, H. (2019). Evaluation of the Effect of Festival Tourism on Urban Economy: The Case of Van Shopping Fest. *Turizm Akademik Dergisi*, 6 (2), 299-306.
- Atsız, O. (2021). Az gelişmiş bir destinasyonda yerel halkın turizme yönelik desteği: Yozgat örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 32(2), 224 - 236.
- Aykaç, E, & Mehmet T. 2021. "Yerel halkın turizm gelişimine yönelik tutumu: Çorum ili örneği." *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 1874-1895.
- Butler, R. W. 1980. "The Concept of a Tourist Area Cycle of Evolution: Implication for the Management of Resources." *Canadian Geographer*, XXIV, 5-12.
- Büyüköztürk, Ş. 2014. *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cameron, A. C. 2004. Kurtosis. M. S. Lewis-Beck, A. Bryman, ve T. Liao (Ed.), *Encyclopedia of social science research methods*. (s. 543-544). California: SAGE Publications.
- Cengiz, E. & Fazıl K. 2007. "Yerel halk tarafından algılanan toplam turizm etkisi ile turizm desteği arasındaki ilişkiye yönelik yapısal bir model önerisi." *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 19-37.
- Civelek, A. 2010. "Turizmin sosyal yapıya ve sosyal değişmeye etkileri." *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 13 (1-2) , 331-3.
- Çakır, O. & Betül K. 2020. "Residents' perceptions of tourism potential and its effect on supporting tourism development The case of Çorum province." *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 3(1),1-12.
- Çalışkan, U. & Özkan T. 2008. "Turizmin yerel halk üzerindeki etkileri ve Kuşadası ilçesi uygulaması." *IV. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*. Antalya, 127- 148.
- Çiçek, D. & Yaşar S. 2018. "Yerel halkın turizme olan desteği Türkiye'deki Sakin Şehirler üzerine bir araştırma." *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 29(2), 185-196.
- Çokluk, Ö., Güçlü, Ş. & Büyüköztürk, Ş. 2014. *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları (3. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demiral, G. N. & Akkoç, T. (2022). "Destinasyonlarda Etkinlik Yönetimi." *Destinasyon Geliştirme ve Örnek Uygulamalar*, Oktay Emir (Ed.), 151-168. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ekici, R., & Çizel, B. (2014). Yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumlarının destinasyonların gelişme düzeylerine göre farklılıkları. *Seyahat Ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 11(3), 73-87.
- İşildar, P. & Özey, Y. 2019. "Festivaller ve Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri: Urla Örneği." *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 931-948.
- Kama, S. 2023. The relationship between leisure constraints, social isolation and self determination. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 6(1), 47-64.
- Karakaş, A. & H. İ. Şengün. 2017. "Yerel halkın turizm faaliyetlerine yönelik tutumları." *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 183-202.
- Keleş, H. (2021). Turizmin yerel halkın yaşam kalitesi, memnuniyeti ve turizme desteği üzerindeki etkileri: Manavgat örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü. Konya.
- Keskin, E. & Çontu, M. 2011. "Mustafapaşa (Sinassos) kasabasında yaşayan halkın turizme bakış açısını belirlemeye yönelik bir alan araştırması." *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(2), 37-55.

- Kim, S. S. & Petrick, J. F. 2005. "Residents' Perceptions on Impacts of the FIFA2002 World Cup: The Case of Seoul as a Host City." *Tourism Management*, 26, 25-38.
- Kim S. S. & Uysal, M. 2003. Perceived Socio-economic Impacts of Festivals and Events Among Organizers. *Journal of Hospitality and Leisure Marketing*, 10 (3-4), 159-171.
- Kodaş, D., Arıca, R., Kafa, N. & Duman, F. 2022. "Relationships between Perceptions of Residents Toward Tourism Development, Benefits Derived from Tourism and Support to Tourism." *Journal of Tourismology*, 8(2), 255-280.
- Kozak, M. 2021. *Bilimsel araştırma: tasarım, yazım, ve yayım teknikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Köleoğlu, N. 2018. "Turizmin etkilerine karşı yerel halkın algılarının değerlendirilmesi Gelibolu Tarihi Alan Bölgesinde bir araştırma." *Selçuk İletişim Dergisi*, 11 (2), 214-231.
- Mair, J. 2018. "Introduction." In *The Routledge Handbook of Festivals 1st Edition*, by Judith Mair (Ed.), 3-11. New York: Routledge.
- Malhotra, N. K. 2010. *Marketing research: An applied orientation (6. Baskı)*. New Jersey: Prentice Hall.
- Mısırlı, İ. & Özdemir, H. 2018. "Festivallerin yerel halk üzerindeki sosyal etkileri üzerine bir araştırma: Ilgaz Dağı Kültür ve Sanat Festivali Örneği." *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(2), 419-435.
- Netemeyer, R. G., Bearden, W. & Sharma, S. 2003. *Scaling procedures issues and applications*. London: SAGE.
- Nunkoo, R. & So, K. K. F. 2015. Residents' Support for Tourism: Testing Alternative Structural Models, *Journal of Travel Research*, 1 (5): 1-15.
- Özaltın Türker, G. & Türker, A. (2014). Yerel halkın turizm etkilerini algılama düzeyi turizm desteğini nasıl etkiler: Dalyan destinasyonu örneği. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 81-98.
- Özdemir, M. & Kervankıran, İ. 2011. "Turizm ve Turizmin Etkileri Konusunda Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Afyonkarahisar Örneği." *Marmara Coğrafya Dergisi*, 24, 1-25.
- Özgürel, G., Alan, R. & Bingöl, Z. 2015. "Yerel kalkınmada bir araç olarak festivaller: Munzur Kültür ve Doğa Festivali." *International Journal of Social and Economic Sciences*, 5 (2): 113-121.
- Pınar, I., Kurtural, S., & Tütüncüoğlu, M. (2019). Festivals and destination marketing: An application from Izmir City. *Journal of Tourism, Heritage & Services Marketing*, 5(1), 9-14.
- Saruhan, Ş. C. & Özdemirci, A. (2013). *Bilim, felsefe ve metodoloji (3.Baskı)*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Sert, A. N. 2017. "Festivallerin yerel halk üzerindeki sosyal etkileri: Beypazarı Örneği." *Selçuk Ün. Sos. Bil. Ens. Der.*, 38, 187-199.
- Şenel, Kalyoncu & Demiral, (2022). Turist rehberleri rollerinin yerel mutfak kültürü bağlamında incelenmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(2), 918-943.
- Yıldırım, M. & Öztürk Deniz, F. 2018. "Turizmin yerel halkın sosyo-kültürel yapısına etkisi." *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 79-91.
- Yolal, M, Sahilli Birdir, S., Karacaoğlu, S. & Birdir, K. 2014. XVII. Akdeniz oyunları seyircilerinin güdüleri ve algıladıkları faydalar üzerine bir çalışma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 11 (2), 28-44.
- Yolal, M. 2019. "Etkinliklerin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Etkileri." *Kongre ve Etkinlik Yönetimi, Çağıl Hale Özel ve Hakan Sezerel (Ed.)*, 66-88. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.